

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА, МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

DOI: 10.18372/2307-9061.72.19060
УДК 340.1(045)

П. Л. Головка,
здобувач вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-7531-2420>

СТАНОВЛЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ У СУЧАСНОМУ СВІТІ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

Національний авіаційний університет
проспект Любомира Гузара, 1, 03058, Київ, Україна
E-mail: kievel Pavel@gmail.com

Метою статті є дослідження питання історичного аспекту становлення прав людини у сучасному світі. Методи дослідження: обрана тема наукового дослідження потребує застосування різноманітних наукових методів і підходів для отримання якісних результатів. Тому для вирішення поставлених завдань використано такі методи дослідження: аналіз; системний метод; аналітичний тощо. Результати: виникнення і шлях розвитку прав людини та інституту прав людини в цілому, тісно пов'язаний з історичними передумовами становлення права, існування та розвитку людини та людської цивілізації, які започаткували та розвивали видатні філософи Давньої Греції та Риму. Протягом століть вчені у своїх працях висвітлювали та обґрунтовували власне бачення концепції прав людини. Це дозволило сформулювати поняття «права людини», як певні можливості людини, котрі необхідні для задоволення потреб її існування та розвитку в конкретно історичних умовах, об'єктивно зумовлюються досягнутим рівнем розвитку суспільства і забезпечені обов'язками інших суб'єктів. Обговорення: права людини – це права, які мають всі люди, незалежно від їхньої країни, статі, етнічної приналежності чи будь-якої іншої риси. Серед іншого, це включає: права на фізичну недоторканність, такі як не бути вбитим або підданим тортурам; громадянські права, такі як сповідування своєї релігії та вільне переміщення в своїй країні; та політичні права, такі як свобода слова та асоціацій. Кожна людина має гідність і цінність. Один із способів визнання фундаментальної цінності кожної людини – це визнання та повага до їхніх прав людини. Права людини – це набір принципів, що стосуються рівності та справедливості. Вони визнають нашу свободу робити вибір щодо нашого життя та розвивати наш потенціал як людських істот. Вони про те, щоб жити життям, вільним від страху, домагань або дискримінації. Права людини можна широко визначити як ряд основних прав, які люди з усього світу погодилися, що є важливими. До них відносяться право на життя, право на справедливий суд, свободу від тортур та іншого жорстокого та нелюдського поводження, свободу слова, свободу віросповідання, а також права на охорону здоров'я, освіту та адекватний рівень життя. Ці права людини однакові для всіх людей у всьому світі – чоловіків і жінок, молодих і старих, багатих і бідних, незалежно від нашого походження, де ми живемо, що ми думаємо або у що ми віримо. Саме це робить права людини «універсальними».

Ключові слова: права людини; цінності; свобода; демократія; повага до прав людини; розвиток прав людини.

Постановка проблеми та її актуальність. незалежно від їхньої країни, статі, етнічної приналежності чи будь-якої іншої риси. Серед ін-
Права людини – це права, які мають всі люди,

шого, це включає: права на фізичну недоторканність, такі як не бути вбитим або підданим тортурам; громадянські права, такі як сповідання своєї релігії та вільне переміщення в своїй країні; та політичні права, такі як свобода слова та асоціацій. Кожна людина має гідність і цінність. Один із способів визнання фундаментальної цінності кожної людини – це визнання та повага до їхніх прав людини.

Права людини – це набір принципів, що стосуються рівності та справедливості. Вони визнають нашу свободу робити вибір щодо нашого життя та розвивати наш потенціал як людських істот. Вони про те, щоб жити життям, вільним від страху, домагань або дискримінації.

Права людини можна широко визначити як ряд основних прав, які люди з усього світу погодилися, що є важливими. До них відносяться право на життя, право на справедливий суд, свободу від тортур та іншого жорстокого та нелюдського поводження, свободу слова, свободу віросповідання, а також права на охорону здоров'я, освіту та адекватний рівень життя [1].

Ці права людини однакові для всіх людей у всьому світі – чоловіків і жінок, молодих і старих, багатих і бідних, незалежно від нашого походження, де ми живемо, що ми думаємо або у що ми віримо. Саме це робить права людини «універсальними».

Права людини пов'язують нас один з одним через спільний набір прав та обов'язків. Здатність людини користуватися своїми правами людини залежить від того, що інші люди поважають ці права. Це означає, що права людини передбачають відповідальність та обов'язки перед іншими людьми та громадою. Особи несуть відповідальність за те, щоб вони здійснювали свої права з урахуванням прав інших. Наприклад, коли хтось використовує своє право на свободу слова, він повинен робити це, не втручаючись у чуже право на приватність [2].

Аналіз досліджень і публікацій з проблеми. Проблематика осмислення концепцій «права людини» висвітлена в наукових працях вітчизняних та зарубіжних вчених, таких як: Н.Оніщенко, О.Макеєва, Р.Калюжний, А.Шаварин, Д.Пуловац, Д.Шебаніц, М.Антонович, М.Кельман, М.Козюбра, М.Хвостова, О.Малюжон, С.Домарадзкий,

Т.Котенко, Т.Кравченко, Т.Попович, Ю.Турянський та ін.

Метою статті є дослідження питання історичного аспекту становлення прав людини у сучасному світі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Уряди несуть особливу відповідальність за те, щоб люди могли користуватися своїми правами. Вони зобов'язані встановлювати та підтримувати закони та послуги, які дозволяють людям насолоджуватися життям, в якому їхні права поважаються та захищаються.

Наприклад, право на освіту говорить, що кожен має право на хорошу освіту. Це означає, що уряди зобов'язані надавати своїм людям якісні освітні заклади та послуги. Незалежно від того, чи дійсно це роблять уряди, загальновизнано, що це відповідальність уряду, і люди можуть притягувати їх до відповідальності, якщо вони не поважають або не захищають свої основні права людини.

Права людини охоплюють практично кожен сферу людської діяльності. Вони включають громадянські та політичні права, які стосуються прав людини брати участь у громадянському та політичному житті своєї громади без дискримінації чи гноблення. До них відносяться права та свободи, такі як право голосу, право на недоторканність приватного життя, свободу слова та свободу від тортур.

Вони також включають економічні, соціальні та культурні права, які стосуються прав людини на процвітання та зростання та участь у соціальній та культурній діяльності. Ця група включає такі права, як право на здоров'я, право на освіту та право на роботу.

Однією з основних відмінностей між цими двома групами прав є те, що у випадку громадянських та політичних прав уряди повинні переконатися, що вони або будь-яка інша група не відмовляють людям у доступі до своїх прав, тоді як щодо економічних, соціальних та культурних прав уряди повинні вжити активних заходів для забезпечення дотримання прав.

Окрім приналежності до кожної людини, є деякі права, які також належать до груп людей. Це часто є визнанням того факту, що ці групи були неблагополучними та маргіналізованими

протягом всієї історії і, отже, потребують більшого захисту своїх прав. Ці права називаються колективними правами. Наприклад, аборигени та острови Торресової протоки мають колективні права на свої землі предків, які відомі як права на право власності.

Права, які можуть застосовуватися лише до фізичних осіб, наприклад, право на справедливий суд, називаються індивідуальними правами. Протягом всієї історії концепції етичної поведінки, справедливості та людської гідності були важливими для розвитку людських суспільств. Ці ідеї можна простежити до стародавніх цивілізацій Вавилону, Китаю та Індії. Вони сприяли законам грецького та римського суспільства і є центральними для буддійських, християнських, конфуціанських, індуїстських, ісламських та єврейських вчень.

Давньоримський філософ Анней Сенека виходячи з природного права як загальнообов'язкового і рівного для всіх світового закону, послідовно відстоював ідею духовної свободи та рівності всіх людей; заперечував інститут рабства; всіх людей розглядав як суб'єкт права, оскільки це вільні та рівні істоти, незалежно від майнового стану та походження [3].

Концепції етики, справедливості та гідності також були важливими в суспільствах, які не залишили письмових записів, але складаються з усних історій, таких як аборигени та острів'яни Торресової протоки в Австралії та інші корінні суспільства в інших місцях [3].

Розглядаючи філософські ідеї свободи та рівності, давньогрецький філософ Епіктет критикував рабство як аморальне і хибне явище, що суперечить природному праву. Він відстоював принципи добра та справедливості, як основних цінностей для людини [4].

Ідеї про справедливість були помітними в мисленні філософів у Середньовіччі, Відродження та Просвітництва. Важливою ниткою в цьому мисленні було те, що існував «природний закон», який стояв над законом правителів. Це означало, що люди мали певні права просто тому, що вони були людьми.

У 1215 році англійські барони змусили короля Англії підписати Велику хартію вольностей (що на латині означає «Велика хартія»). Велика

хартія у вольному волі була першим документом, який обмежив абсолютну владу короля і зробив його підзвітним своїм підданам. Він також виклав деякі основні права для захисту громадян, такі як право на судовий розгляд [5].

Значний розвиток мислення про права людини відбувся в сімнадцятому та вісімнадцятому століттях, під час революції та виникнення національної ідентичності.

Американська декларація незалежності (1776) базувалася на розумінні того, що певні права, такі як «життя, свобода та прагнення до щастя», були основоположними для всіх людей. Аналогічно, Французька Декларація прав людини і громадянина (1789) кинула виклик авторитету аристократії і визнала «свободу, рівність і братерство» окремих осіб. Ці цінності також були відображені в Біллі про права Сполучених Штатів (1791), який визнав свободу слова, релігії та преси, а також право на «мирні» зібрання, приватну власність та справедливий суд [3].

У дев'ятнадцятому та на початку двадцятого століть спостерігалися триваючі успіхи в соціальному прогресі, наприклад, у скасуванні рабства, широкому наданні освіти та розширенні політичних прав. Незважаючи на ці досягнення, міжнародна діяльність з прав людини залишалася слабкою. Загальне ставлення полягало в тому, що країни могли робити те, що їм подобається, в межах своїх кордонів, і що інші країни та ширше міжнародне співтовариство не мали підстав для втручання або навіть висловлювання занепокоєння, коли права були порушені [5].

Це виражається в терміні «державний суверенітет», який відноситься до ідеї про те, що той, хто має політичну владу в країні, має право правити і приймати закони на цій території. Важливо, що країни погоджуються взаємно визнати цей суверенітет. При цьому вони погоджуються утримуватися від втручання у внутрішні або зовнішні справи інших суверенних держав [3].

Однак звірства та порушення прав людини, які сталися під час Другої світової війни, оживили світову думку і зробили права людини загальною проблемою. Під час Другої світової

війни мільйони солдатів і цивільних осіб були вбиті або калічені. Нацистський режим у Німеччині створив концентраційні табори для певних груп, включаючи євреїв, комуністів, гомосексуалістів та політичних опонентів. Деякі з цих людей використовувалися як рабська праця, інші були винищені під час масових страт. Японська окупація Китаю та інших азійських країн була відзначена частою та широкомасштабною жорстокістю щодо місцевого населення. Японські війська взяли тисячі військовополонених, які використовувалися як рабська праця, без медичного лікування та недостатньої їжі [3].

Заохочення та захист прав людини стали фундаментальною метою союзних держав. У 1941 році США Президент Рузвельт проголосив «Чотири свободи», якими повинні користуватися люди в усьому світі – свобода слова та переконань, а також свобода від бажання та страху [5].

Війна закінчилася в 1945 році, але лише після знищення мільйонів життів, в тому числі через перше і єдине використання атомної зброї в Хіросімі та Нагасакі. Багато країн були спустошені війною, і мільйони людей загинули або стали бездомними біженцями.

Цією новою організацією була Організація Об'єднаних Націй, відома як ООН, яка виникла в 1945 році. Коли війна добігала кінця, переможні держави вирішили створити світову організацію, яка б запобігала подальшим конфліктам і допомагала б побудувати кращий світ.

ООН була створена для досягнення чотирьох ключових цілей: для забезпечення миру та безпеки; сприяти економічному розвитку; сприяти розвитку міжнародного права; для забезпечення дотримання прав людини.

У Статуті ООН – установчому документі ООН – країни Організації Об'єднаних Націй заявили, що вони визначені: «... підтвердити віру в основні права людини, в гідність і цінність людської особистості, в рівні права чоловіків і жінок, а також великих і малих націй ... і сприяти соціальному прогресу і кращим стандартам життя в більшій свободі ...» [6].

Сильний акцент ООН на правах людини відрізняв її від попередніх міжнародних ор-

ганізацій. Країни-члени ООН вважали, що захист прав людини допоможе забезпечити свободу, справедливість і мир для всіх у майбутньому.

Цінності толерантності, рівності та поваги можуть допомогти зменшити тертя в суспільстві. Втілення ідей про права людини на практиці може допомогти нам створити таке суспільство, в якому ми хочемо жити.

В останні десятиліття спостерігається величезне зростання того, як ми думаємо та застосуємо ідеї щодо прав людини. Це мало багато позитивних результатів – знання про права людини можуть розширити можливості людей і запропонувати рішення конкретних проблем.

Права людини є важливою частиною того, як люди взаємодіють з іншими на всіх рівнях суспільства – в сім'ї, громаді, школах, на робочому місці, в політиці та в міжнародних відносинах. Тому життєво важливо, щоб люди в усьому світі прагнули зрозуміти, що таке права людини. Коли люди краще розуміють права людини, їм легше сприяти справедливості та добробуту суспільства.

Права людини не можна відібрати. У своїй заключній статті Загальна декларація прав людини зазначає, що жодна держава, група чи особа «[не має] жодного права брати участь у будь-якій діяльності або здійснювати будь-які дії, спрямовані на знищення будь-яких прав і свобод, викладених у цьому документі». Це не означає, що зловживань та порушень прав людини не відбувається. На телебаченні та в газетах щодня ми чуємо трагічні історії про вбивства, насильство, расизм, голод, безробіття, бідність, насильство, бездомність та дискримінацію.

Однак Загальна декларація та інші договори про права людини – це більше, ніж просто благородні прагнення. Вони є основними правовими принципами. Для виконання своїх міжнародних зобов'язань у галузі прав людини багато країн включили ці принципи у свої власні закони. Це дає можливість особам отримати скаргу, врегульовану судом у власній країні.

Особи з деяких країн також можуть подати скаргу на порушення прав людини до комітету експертів Організації Об'єднаних Націй, який

потім надасть свою думку. Крім того, освіта про права людини так само важлива, як і наявність законів для захисту людей. Довгостроковий прогрес дійсно може бути досягнутий лише тоді, коли люди знають, що таке права людини і які стандарти існують.

Варто вказати, що права людини стали набагато більш захищеними, але це сильно відрізняється між країнами. І не всі користуються однаковим захистом: люди часто маргіналізовані через свою стать, сексуальність або етнічну приналежність. Зокрема, наприкінці 18 століття права людини були погано захищені [7]. У багатьох країнах фізична недоторканність людей, взагалі особисті [8] та політичні [9] громадянські свободи не поважалися їхніми урядами. Важливо, що ці ранні дані не включають багато країн, які були колоніями до 1900 року. Там права людини, ймовірно, були захищені ще менше.

Протягом 19 століття захист прав людини повільно покращився. Але в першій половині 20-го століття частина цього прогресу була скасована, особливо під час світових воєн. Потім захист прав людини значно покращився у другій половині 20-го століття. Однак цей прогрес не був лінійним: були невдачі в 1970-х і останніх роках.

Незважаючи на ці невдачі, права людини залишаються набагато більш захищеними, ніж лише півстоліття тому. Зміни з часом виглядають загалом схожими, якщо ми замість цього подивимося на те, наскільки права людини захищаються [10], зважаючи оцінку прав людини країни за її населенням.

Існують великі відмінності між країнами в ступені захисту прав людини. Країни з високими рівнем розвитку ліберальних цінностей мають добре захищені права людини. Це особливо стосується країн Європи та Америки.

У країнах, де права людини не захищені, політичне насильство затримується, права людей на свою власність можуть бути слабкими, а їх здатність пересуватися по країні та за кордоном, сповідувати свою релігію, висловлювати свою думку та організовуватися обмежена або відверто пригноблена. Ці країни зосереджені в Африці та Азії. Хоча великі відмінності між

країнами залишаються, багато хто зараз добре захищають права людини, і майже всі захищають права людини набагато більше, ніж у минулому.

Доцільно визнати, що права жінок набагато краще захищені, ніж вони були навіть 50 років тому. Зокрема, наприкінці 18 століття права жінок були погано захищені. У більшості країн жінки не користувалися громадянськими свободами [11], не могли брати участь у громадянському суспільстві і не були представлені в політиці.

Захист прав жінок не сильно змінився протягом 19 століття. Жінкам стало трохи легше отримати доступ до системи правосуддя, і вони могли більш вільно обговорювати політичні питання, але залишалися жорсткі обмеження на їхні громадянські права та участь у суспільстві та політиці.

Ці права стали набагато краще захищені в 20 столітті, особливо в другій половині. Жінки стали вільнішими пересуватися по своїх країнах та за кордоном та брати участь у громадянському суспільстві. Вони отримали право голосу та місця в парламенті майже у всіх країнах, а також доступ до вищих урядових установ, аж до рівня виконавчого директора.

Ці права стали набагато краще захищені в 20 столітті, особливо в другій половині. Жінки стали вільнішими пересуватися по своїх країнах та за кордоном та брати участь у громадянському суспільстві. Вони отримали право голосу та місця в парламенті майже у всіх країнах, а також доступ до вищих урядових установ, аж до рівня виконавчого директора.

Це виглядає схоже, якщо врахувати, наскільки права жінок захищаються, зважаючи оцінку країни на її населення. Але цей прогрес був і залишається нерівномірним і обмеженим. Існують великі відмінності у захисті прав жінок у різних країнах. Навіть у країнах, які мають високі оцінки за цим індексом, права жінок не захищені в тій же мірі, що і права чоловіків: жінки частіше піддаються сексуальному насильству, отримують меншу оплату за ту саму роботу і залишаються недостатньо представленими в парламентах, міністерствах та серед керівників [12].

Висновки. Підсумовуючи наведене, доцільно вказати, що виникнення і шлях розвитку прав людини та інституту прав людини в цілому, тісно пов'язаний з історичними передумовами становлення права, існування та розвитку людини та людської цивілізації, які започаткували та розвивали видатні філософи Давньої Греції та Риму. Протягом століть вчені у своїх працях висвітлювали та обґрунтовували власне бачення концепції прав людини. Це дозволило сформувати поняття «права людини», як певні можливості людини, котрі необхідні для задоволення потреб її існування та розвитку в конкретно історичних умовах, об'єктивно зумовлюються досягнутим рівнем розвитку суспільства і забезпечені обов'язками інших суб'єктів [13, с. 12].

Як слушно вказала О.М. Макеєва, очевидним є те, що наукова та правопросвітницька діяльність у галузі прав людини – це життєво необхідна умова формування поваги до прав людини та запобігання їх порушенню, що стане важливим внеском у формування громадянського суспільства, де будуть поважати права кожного його члена, з високим рівнем правової культури та громадянської свідомості [1, с. 53]. А вивчення історичного досвіду цієї проблематики є необхідною складовою її розвитку.

Література

1. Макеєва О.М. Права людини в системі базових європейських цінностей. *Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»*. Київ: НАУ, 2022. № 2 (63). С. 48-55.

2. Макеєва О.М., Бабейко Д.С. Права людини як філософсько-правова категорія. The 12th International scientific and practical conference «Current challenges, trends and transformations» (December 13 - 16, 2022) Boston, USA. International Science Group. 2022. 677 p. URL: <file:///C:/Users/%D0%9E%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B0/Downloads/Current-challenges-trends-and-transformations.pdf>.

3. Турянський Ю.І. Становлення та розвиток прав людини в античні часи. *Вісник національного університету «Львівська Політехніка»*.

Серія: Юридичні науки. Т. 6. № 23. 2019. С. 39–44.

4. Котенко Т.В. Становлення прав та свобод людини у вченнях філософів Стародавньої Греції та Риму. *Альманах права*. Вип. 11. 2020. С. 127–133.

5. Spasimir Domaradzki, Margaryta Khvastova, David Pupovac. Karel Vasak's Generations of Rights and the Contemporary Human Rights Discourse. *Human Rights Review*. 2019. S. 423–443. URL: <file:///C:/Users/Admin/Downloads/s12142-019-00565-x.pdf>.

6. Статут ООН. URL: https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%2520Charter_Ukrainian.pdf&ved=2ahUKEwj9zsDA5d-FAxXog_0HHQ_GAGoQFnoECAyQAQ&usg=AOvVaw0U8nqbcYzc29ZXGI19hfEX.

7. Physical integrity rights index. URL: https://ourworldindata.org/grapher/physical-integrity-rights-index-vdem?tab=chart&country=~OWID_WRL.

8. Private civil liberties index. URL: https://ourworldindata.org/grapher/private-civil-liberties-index?tab=chart&country=~OWID_WRL.

9. Political civil liberties index. URL: https://ourworldindata.org/grapher/political-civil-liberties-index?tab=chart&country=~OWID_WRL.

10. Human rights index. URL: https://ourworldindata.org/grapher/human-rights-index-population-weighted?country=~OWID_WRL.

11. Women's civil liberties index. URL: https://ourworldindata.org/grapher/women-civil-liberties-index?tab=chart&country=~OWID_WRL.

12. Unadjusted gender gap in median earnings. URL: <https://ourworldindata.org/grapher/gender-wage-gap-oecd?country=AUS~FRA~ITA~JPN~SWE~GBR~USA>.

13. Рабінович П.М. Основоположні права людини: терміно-поняттєвий інструментарій дослідження та викладання. *Право України*. 2015. № 2. С. 9-23.

References

1. Makeyeva O.M. Prava lyudyny v systemi bazovykh yevropeys'kykh tsinnostey. *Naukovi pratsi Natsional'noho aviatsiynoho universytetu. Seriya: Natsional'noho aviatsiynoho universytetu*. Seriya:

Yurydychnyy visnyk «Povitryane i kosmichne pravo». Kyiv: NAU, 2022. № 2 (63). S. 48-55.

2. Makeyeva O.M., Babeyko D.S. Prava lyudyny yak filosofsk'ko-pravova katehoriya. The 12th International scientific and practical conference «Current challenges, trends and transformations» (December 13-16, 2022) Boston, USA. International Science Group. 2022. 677 p. URL: <file:///C:/Users/%D0%9E%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B0/Downloads/Current-challenges-trends-and-transformations.pdf>.

3. Turyans'kyi YU.I. Stanovlennya ta rozvytok prav lyudyny v antychni chasy. *Visnyk natsional'noho universytetu «L'vivs'ka Politehnika»*. Seriya: *Yurydychni nauky*. T. 6. № 23. 2019. S. 39–44.

4. Kotenko T.V. Stanovlennya prav ta svobod lyudyny u vchennyakh filosofiv Starodavn'oyi Hretsiyi ta Rymu. *Al'manakh prava*. Vyp. 11. 2020. S. 127–133.

5. Spasimir Domaradzki, Margaryta Khvastova, David Pupovac. Karel Vasak's Generations of Rights and the Contemporary Human Rights Discourse. *Human Rights Review*. 2019. S. 423–443. URL: <file:///C:/Users/Admin/Downloads/s12142-019-00565-x.pdf>.

6. Statut OON. URL: <https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://unic.un.org/aroundworld/unic/c>

ommon/documents/publications/uncharter/UN%2520Charter_Ukrainian.pdf&ved=2ahUKEwj9zsDA5d-FAXXog_0HHQ_GAGoQFnoECAyQAQ&usq=AOvVaw0U8nqbcYzc29ZXGI19hfEX.

7. Physical integrity rights index. URL: https://ourworldindata.org/grapher/physical-integrity-rights-index-vdem?tab=chart&country=~OWID_WRL.

8. Private civil liberties index. URL: https://ourworldindata.org/grapher/private-civil-liberties-index?tab=chart&country=~OWID_WRL.

9. Political civil liberties index. URL: https://ourworldindata.org/grapher/political-civil-liberties-index?tab=chart&country=~OWID_WRL.

10. Human rights index. URL: https://ourworldindata.org/grapher/human-rights-index-population-weighted?country=~OWID_WRL.

11. Women's civil liberties index. URL: https://ourworldindata.org/grapher/women-civil-liberties-index?tab=chart&country=~OWID_WRL.

12. Unadjusted gender gap in median earnings. URL: <https://ourworldindata.org/grapher/gender-wage-gap-oecd?country=AUS~FRA~ITA~JPN~SWE~GBR~USA>.

13. Rabinovych P.M. Osnovopolozhni prava lyudyny: termino-ponyattyevyj instrumentarij doslidzhennya ta vykladannya. *Pravo Ukrainy*. 2015. No 2. S. 9-23.

Pavel Golovko

FORMATION OF HUMAN RIGHTS IN THE MODERN WORLD: A HISTORICAL PERSPECTIVE

National Aviation University
Lyubomyr Huzar Avenue, 1, 03058, Kyiv, Ukraine
E-mail: kievepavel@gmail.com

*The purpose of the article is to study the issue of the historical aspect of the formation of human rights in the modern world. **Research methods:** the chosen topic of scientific research requires the use of various scientific methods and approaches to obtain qualitative results. Therefore, the following research methods were used to solve the tasks: analysis; system method; analytical, etc. **Results:** the emergence and path of development of human rights and the institution of human rights as a whole, closely related to the historical prerequisites for the formation of law, the existence and development of man and human civilization, which were initiated and developed by prominent philosophers of Ancient Greece and Rome. For centuries, scholars have highlighted and substantiated their own vision of the concept of human rights in their works. This made it possible to form the concept of "human rights", as certain capabilities of a person, which are necessary to meet the needs of his existence and development in specific historical conditions, are objectively determined by the achieved level of development of society and are provided by the responsibilities of other subjects. **Discussion:** human rights are rights that all people have, regardless of their country, gender, ethnicity, or any other trait. Among other things, this includes: rights to physical integrity, such as not being killed or tortured; civil rights, such as practicing one's religion and moving freely within one's country; and political rights, such as freedom of speech and association. Every human being has dignity and worth. One of the ways to recognize the fundamental The values of every human being are recognition and respect for their human rights. Human rights are a set of principles relating to equality and justice. They recognize our freedom to make choices about our lives and develop our potential as human beings. They are about living a life free from fear, harassment, or discrimination. Human rights can be broadly defined as a series of fundamental rights that people from all over the world have agreed on that are important. These include the right to life, the right to a fair trial, freedom from torture and other cruel and inhuman treatment, freedom of speech, freedom of religion, and the rights to health care, education, and an adequate standard of living. These human rights are the same for all people around the world – men and women, young and old, rich and poor, regardless of where we come from, where we live, what we think or what we believe. This is what makes human rights "universal".*

Key words: human rights; values; freedom; democracy; respect for human rights; development of human rights.

Стаття надійшла до редакції 09.09.2024